

Slovenski dom

Štev. 79.

V Ljubljani, četrtek 6. aprila 1939.

Leto IV

Albert Lebrun, novi predsednik Francije in njegove pravice

Pariz, 6. aprila. Na včerajšnjem sestanku francoske velike narodne skupščine je bil s 506 glasovi od 910 izvoljen za predsednika republike spet dosedanjí predsednik Albert Lebrun. Od drugih kandidatov so dobili socialist Bedouce 151 glasov, komunist Cachin 74 glasov, predsednik poslanske zbornice Herriot 53, Godard 50, Bouison 16, Pietri 10.

Včerajšnja volitev predsednika Francije v Versaillesu, stari in slavni prestolnici francoskih kraljev, je bila vsekakor najpomembnejši politični dogodek okoli velike noči.

Ponavadi mislimo, da je predsednik Francije samo reprezentacijska figura brez prave politične in vladarske oblasti. To prepričanje pa temelji na zmoti. Predsednik francoske republike ima po ustavnih določilih večje pravice, kakor večina državnih poglavarjev v Evropi, bodisi da so to kralji ali predsedniki.

Volita ga obe zbornici za sedem let. Za izvolitev zadostuje navadna absolutna večina glasov. Pravico do kandidature ima vsak državljan Francije, je pa praktično izključeno, da bi bil izvoljen človek, ki ni igral nobene vloge v politiki.

Po preteku sedemletne dobe more biti vsak predsednik spet izvoljen, kar se je pa do zdaj zgodilo včeraj šele drugič. Glavne pravice in naloge francoskega državnega poglavarja so:

Dajati parlamentu pobudo za nove zakone, katerih besedilo lahko pripravi sam. Ustava mu nalaga dolžnost, da pazi na strogo izvajanje ustave in kliče na odgovor ministre, ki bi se proti temu pregrešili. Če mu kateri zakon ne ugaja, lahko odkloni podpis in zahteva od zbornice, da zakon spremeni. Razpolaga po svoji uvidevnosti z vsjo kopno, zračno in pomorsko vojno močjo ter imenuje sam vse višje častnike in poveljnike ter uradnike. Vojno napovedati in mir skleniti sme s pristankom obeh zbornic. Sam, ne da bi se prej posvetoval z zbornico, sme pripravljati in sklepiti vse potrebne mednarodne pogodbe. Parlamentu te pogodbe naznani in predloži v potrditev, kadar se mu zdi to umestno in z ozirom na državne koristi potrebno. Francosko-ruska vojaška zveza, sklenjena leta 1891., je bila sporočena zbornici n. pr. šele štiri leta po podpisu. Predsednik republike sam izbira ministre za vsako vladno in je potemtakem lahko vsemogočen vladar ter politični diktator, če zna in če si upa to nad vse važno ustavno določilo izkoristiti. V sporazumu s senatom lahko razpusti poslansko zbornico, preden ji poteče zakonita doba, lahko zbornico sklicuje na izredna zasedanja ali njene seje pred zakonitim rokom odgodi. Lahko zahteva od zbornice spremembo ustavnih zakonov. Ima neomejeno pravico do kakršnegakoli posameznega pomiloščenja. Te pravice n. pr. niso imeli niti absolutistični francoski kralji. Pri vseh teh pravicah predsednik republike ni za svoje delo nikomur odgovoren. Vso odgovornost za razne predsednikove ukrepe nosi minister, ki zakone in sklepe podpisuje. Predsednik republike smejo klicati na odgovor samo v primeru dokazane veleizdaje. Obtožiti ga more poslanska zbornica, sodi ga pa senat.

Predsednik prebiva v Parizu v Elizejski palači, ki jo je postavil leta 1718. Henry de la Tour d'Auvergne. V njej je prebivala slovita markiza Pompadur. 22. junija 1815 je tam podpisal svoj odstop Napoleon. Pod drugo republiko leta 1848. so palačo določili za bivanje predsednikom republike. Po zakonu iz leta 1928. dobiva francoski državni poglavar vsakega 3.600.000 papirnatih frankov plače s stroški za svoj dvor in za potnino vred ter je potemtakem najslabše plačani vladar na svetu. Napoleon I. je n. pr. dobival 25 milijonov zlatih frankov, kar bi v današnji vrednosti in v današnjih razmerah bilo enakovredno 200 milijonov frankov.

Predsednik, ki ga je dobila Francija včeraj, je petnajsti v tretji republiki, oklicani leta 1870. po porazu pri Sedanu. Od štirinajstih dosedanjih predsednikov jih je šest vladalo vso določeno dobo. To so bili Jules Grevy, Emil Loubet, Armand Fallières, Raymond Poincaré, ki je vodil njeno usodo med svetovno vojno in med zmago od leta 1913. do 1920., Gaston Doumergue ter Albert Lebrun, čigar prva doba poteka te dni. Pet dosedanjih predsednikov je moralo odstopiti, štirje iz političnih razlogov: Thiers, maršal Mac Mahon, Casimir-Perrier, Millerand; eden. Paul Deschanel pa iz zdravstvenih. Dva predsednika sta bila umorjena med vladanjem: Sadi Carnot in Paul Doumer, ki je bil na oblasti samo deset mesecev in ga je 1932 ubil Rus Gorgulov. Predsednik Felix Faure pa je umrl med predsedovanjem. V drugo je bil doslej izvoljen samo Jules Grevy, ki je vodil usodo Francije vsega nekaj nad osem let, a je v začetku druge svoje predsedniške dobe moral odstopiti. Naslednji, ki so mu vsi prekovali drugo izvolitev in mu svetovali, naj jo sprejme, je pa bil Albert Lebrun, ki mu poteče prva predsedniška doba letos 10. maja.

Daruj 1000 din — In plačal si en kamen za slovenski prosvetni dom v Ljubljani!

Razgovori poljskega zun. ministra Becka v Londonu so se uspešno končali: Sporazum o političnem in gospodarskem sodelovanju med Anglijo in Poljsko

London, 6. aprila. o. Poluradno poročajo: Razgovori med poljskim zunanjim ministrom Beckom in angleškimi državniki so se končali v popolnem sporazumu. Kratko poročilo o poteku in vsebini razgovorov bo dal predsednik vlade Chamberlain danes popoldne na seji poslanske zbornice.

Med poljskim zunanjim ministrom Beckom in angleškimi državniki je doseženo soglasje glede vojaškega, političnega in gospodarskega sodelovanja. Prav tako je načelno dosežen sporazum o judovskem vprašanju na Poljskem in o izseljevanju poljskih Judov v angleške kolonije ter bodo v zvezi s tem izvedeni praktični ukrepi.

Snočni sestanek med angleškim predsednikom vlade Chamberlainom in poljskim zunanjim ministrom Beckom je trajal uro in tričetrt. Beck je nato v hotelu Claridge sprejel ameriškega veleposlanika Kenedya, nato pa madžarskega poslanika Barcho.

Poljski veleposlanik v Londonu Raszinsky je priredil snoči svečano večerjo na čast poljskega zunanjega ministra Becka. Med 28 povabljenimi so bili med drugimi angleški zunanji minister grof Halifax, finančni minister John Simon, osebni tajnik angleškega kralja Harding ter več drugih uglednih osebnosti.

O obliki bodočega tesnega sodelovanja med Poljsko in Anglijo poročajo, da bosta Poljska

in Anglija podpisali dvostransko obrambno in vojaško pogodbo, kakršna ima Poljska že s Francijo. Zaradi svojega posebnega razmerja do Nemčije in do Rusije se Poljska ne more priključiti kakemu širšemu bloku, zaradi česar naj bi Anglija tudi z drugimi državami sklenila podobne dvostranske pogodbe kakor s Poljsko. V poštev prihajajo predvsem Romunija, Sovjetska Rusija, Madžarska in balkanske države. Ker hoče Poljska obdržati dobro razmerje z Madžarsko, ne more brezpogojno jamčiti za romunske meje, dokler Romunija in Madžarska zadovoljivo ne uredita vseh spornih vprašanj.

Francoski škofje o mirovni prizadevanjih vlade

Francija za vse svoje sile za obrambo krščanske omike in miru

Pariz, 6. aprila. o. Francoski škofje so 31. marca objavili skupno pismo glede stališča katoliških vernikov do zadnjih mirovni prizadevanj francoske vlade. V zvezi s tem pismom je pariški nadškof kardinal Verdier dal agenciji »Telefrance« naslednje izjavo:

»Pri tej spomenici nas je vodilo, kardinale in nadškofje, troje bistvenih načel:

1. Zdelo se nam je, da je sedanjí trenutek za Francijo silno resen in važen. Če se bo, kakor lahko upamo, naša obnova nadaljevala in zaključila, tedaj se bo v Franciji in v svetu mnogo spremenilo. Jasno je, da ves svet potrebuje Francijo močno, zedinjeno in varuhinjo krščanske omike.

Zato se nam pa zdi, da je vlada usmerila našo domovino na pravo pot vstajenja in to posebno zaradi zadnjih dogodkov in pa zaradi zdravega rodoljublja, ki je globoko zasidrano v dušah vseh pravih Francozov.

Po vsem tem in to čisto izjemoma, kajti mi smo zmeraj nad političnimi strankami, smo mislili, da je naša dolžnost poslati isto spomenico naši vladi ter smo pri tem hoteli doseči dvojni cilj:

Načrti za enotno francosko angleško letalsko vodstvo

Pariz, 6. aprila. o. Francoski letalski minister Guy Lachambre se je včeraj vrnil iz Londona, kjer je imel večdnevna posvetovanja z angleškimi letalskimi voditelji. Bil je sprejet tudi pri predsedniku vlade Chamberlainu. Razgovori v Londonu so se nanašali na čim tesnejše sodelovanje francoskega in angleškega letalstva, na izmenjavo načrtov za nova letala, vzporeditev letalske proizvodnje in na ustanovitev enotnega poveljstva za francosko in angleško vojno letalstvo v primeru kakšnega spopada.

Nasprotja med Madžarsko in Romunijo

Bukarešta, 6. aprila. o. Vsi romunski listi so danes začeli s hudimi napadi proti madžarskemu tisku, ker je ta ob zadnjih izjavah angleškega ministrskega predsednika pisal o nekaterih pravičnih madžarskih zahtevah do Romunije ter trdil, da se angleško jamstvo za države v južnovzhodni Evropi nanaša samo na njihovo neodvisnost, ne pa na nedotakljivost vseh sedanjih meja. Romunski listi z vsem podudarkom pišejo o stari in velikokrat naglašeni resnici, da Romunija ne zahteva ničesar od drugih držav, da pa bo z vsemi silami branila tisto, kar je njenega. To pisanje kaže, da so odnosi med Madžarsko in Romunijo še vedno enako napeti, kakor so bili ob zasedanju Karpatske Ukrajine in da nič ne kaže na kako izboljšanje stanja.

Anglija zahteva zadoščenje za dogodke v Iraku

London, 6. aprila. o. Predsednik vlade Chamberlain je včeraj v poslanski zbornici poročal o umoru angleškega konzula v Mosul in o požigu konzulata ob nesrečni smrti iraškega kralja. Dejal je, da je angleška vlada od Iraka takoj zahtevala zadoščenja. Iraška vlada je na to zahtevo sklenil naslednje:

1. Danes bo predložila parlamentu resolucijo, v kateri uradno obžaluje te neljubne dogodke.
2. Pokojnega angleškega konzula bodo v Mosul slovesno z vsemi vojaškimi častmi pokopali na stroške iraške vlade.
3. Izvedli bodo najstrožje preiskavo, da ugotovijo krivice in povzročitelje tega umora.
4. Iraški ministrski predsednik se bo z vlado posvetoval o višini odškodnine, ki jo bodo dobili sorodniki ubitega konzula in o odškodnini za škodo pri požigu konzulata.

Romunski zunanji minister poklical v Berlin

Bukarešta, 6. aprila. o. Nemški zunanji minister Ribbentrop je nujno povabil romunskega zunanjega ministra Gafenco, naj čimprej obišče Berlin. To vabilo je v zvezi z angleško-francoskimi prizadevanji glede Romunije. Gafenco bo odpotoval v Berlin 16. aprila in ostal tam dva dni.

Spremljala ga bosta glavni tajnik romunskega zunanjega ministrstva Creceanu in ravnatelj njegovega kabineta. Ob istem času pojde v Nemčijo tudi skupina uglednih romunskih časnika. Iz

Velik požar v Kranju

Snoči nekaj minut pred sedmo uro je v trgovini z barvami Franc Grebenšek izbruhnil velik požar, ki je nastal zaradi eksplozije v peči. Domnevajo, da je nekdo vrgl barvno škaflo v peč, nakar je iz peči skočila iskra na bližnje posode, v katerih so mešali barve. Požar je izbruhnil tako naglo, da so domači komaj rešili golo življenje. Že v nekaj minutah so ognjeni zublji planili iz lokala in dosegli višino strehe. Takoj se je zbrala v bližini skupina okrog 200 ljudi, ki so gledali, kako se gasili kranjski gasilci. Na pomoč sta prihiteli tudi četi prostovoljnih gasilcev s Primorskega ter poklicni gasilci iz Ljubljane. Obe četi pa sta imeli defekte, tako da so bili Kranjčani navezani pri gašenju sami nase.

Požar je bil za sila udušen okoli devetih zvečer, kranjski gasilci pa so pod vodstvom g. Rici Mayerja stali na kraju samem še do pol šestih zjutraj. Pri požaru so bili hudo opečeni g. Grebenšek, njegova žena in sin. Po cennitvi znaša škoda približno 250.000 din. Zavarovan pa je bil g. Grebenšek za 40.000 din.

Gašenje požara je močno oviralo dejstvo, da je odpovedal vodovod ter so morali kranjski gasilci gasiti iz škropilnega avtomobila, ki je črpal vodo iz rezervoarja.

Zastopniki angleške liberalne stranke, ki so v opoziciji proti sedanjí vladi, so izročili predsedniku Chamberlainu spomenico s tisoč podpisov, v kateri zahtevajo, naj Anglija čimprej skliče mednarodno konferenco, ki naj bi uredila vsa sporna mednarodna vprašanja brez vojne, s tem, da bi gospodarsko šibkim narodom, zlasti Nemcem, zagotovila vse, kar jim je potrebno za obstanek.

V Bagdadu so včeraj pokopali kralja Gazija, ki se je pred dvema dnevnoma smrtno ponesrečil. Uradna preiskava o vzroku smrti je dokazala, da je nesreče krivo le naključje in pa kraljeva neprevidna ter prenapeta voznja.

Vrhovni komisar Gdanska Greiser je imel pred dvema dnevnoma govor, v katerem je prebivalstvo Gdanska opozoril na resnico, da je srce tega svobodnega mesta sicer nemško, njegov želodec pa je poljski, zaradi česar je najbolje, da ostane politični položaj Gdanska tak, kakršen je zdaj.

Ameriška poslanska zbornica je sprejela sklep, da bodo odslej vse tujce, ki so prišli v Ameriko brez rednih potnih listov, poslali v posebno koncentracijska taborišča, v kolikor gre za ljudi, ki jih iz političnih ali drugih razlogov ni moči izgnati v domovino.

Poljskega notranjega posojila za državno obrambo so doslej vpisali že za 1.260.000.000 din, čeprav se je uradni vpis začel šele včeraj. To dokazuje, s kakšnim navdušenjem so Poljaki pripravljeni braniti svojo državo in svobodo.

Berlina pojde Gafenco po vsej priliki najprej v Milan na otvoritev romunskega paviljona, nato pa v Bruselj, Pariz in London.

Vesti 6. aprila

Madžarske oblasti so dale v Karpatski Ukrajini ustreliti 28 krajevnih voditeljev, med njimi več duhovnikov, češ da so ob zasedanju Ukrajine ljudstvo podžigali k odporu proti Madžarom. Uradni jezik v Ukrajini je madžarsčina, ravno tako morajo biti vsi javni napisi v tujem jeziku.

4.440.000 kg žita so prodale Združene države Nemčiji po nižji ceni kakor pa velja na ameriškem domačem trgu.

Avstralska vlada se bavi z mislijo o priključitvi bivše nemške nove Gvineje, katero je Avstralija do zdaj samo upravljala po naročilu Zveze narodov.

Romunski zunanji minister Gafenco je odložil svoj obisk v Ankari na čas po Veliki noči.

11 španskih bojnih ladij je včeraj priplulo iz Bizerte v pristanišče Algeciras, kjer so jih prevzele Francove oblasti.

Poveljnik estonske vojske, general Leidoner, bo konec aprila dospel na važne razgovore v Varšavo, kamor ga je povabil maršal Ridz Smigly.

Prvi nemški protektor za Češko in Moravsko baron Neurath je bil včeraj slovesno sprejet v Pragi. Na Hradčanih je pregledal častno četo nemške vojske in dejal, da je naloga nemškega vojaštva ustvariti predpogoje za mirno sodelovanje med prebivalstvom na Češkem in Moravskem. Neurath je potem sprejel češkega predsednika dr. Hacha in vlado ter dejal, da je njegova naloga povedi Češko in Moravsko v okviru velike Nemčije k sreči in blagostanju. Neurath je danes odpotoval v Berlin.

Blizu Madrida se je z letalom smrtno ponesrečil španski major Ibarra, drugi najslavnejši letalec Francove vojske.

Španski ministrski svet je pod predsedstvom generala Franca sinoči odobril načrt za obširna javna dela, predvsem za nove ceste, prekope, regulacije rek in pristanišč.

V Albaniji praznujejo z velikimi slovesnostmi rojstvo prestolonaslednika, ki je zagledal luč sveta včeraj.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je angleškemu poslaniku v Rimu Perthu izjavil, da Italija ni zadnje čase poslala nikakih novih čet v Španijo in da ne namerava ničesar izrednega v Albaniji, marveč da želi samo še tesnejše sodelovanje med obema državama.

Angleži so to zagotovilo vzeli na znanje.

Sovjetska in japonska vlada sta v Moskvi podpisali sporazum glede ribarjenja ob obali vzhodne Sibirije, zaradi česar je neprenehoma prihajalo do neljubih dogodkov, ker so Japonci radi ribarili v kalnem...

Turčija je pripravljena stopiti v francosko-angleško obrambno zvezo, vendar pod pogojem, da ji Francija za to uslugo dovoli zasedati za trajno pokrajino Sandžak v Mali Aziji.

Anglija je sovražnik Nemčije št. 1, kakor je bila med svetovno vojno, ko je bilo v vsej Nemčiji najbolj priljubljeno geslo »Bog kaznuj Anglijo!«, v tem smislu razpravlja o angleških političnih načrtih nemški tisk, kar kaže, da so angleška prizadevanja Nemcem hudo odvračila.

Angleški vojni minister Hore Belisha, ki je izjavil poslanski zbornici, da bodo češki častniki vseh panog lahko vstopali v angleško vojsko.

Bivši predsednik baskovske republike Aguirre, ki je po zasedbi Bilbaoa živel v Franciji, je te dni odpotoval v Mehiko, kjer se bo za trajno naselil.

Pokojnine državnim penzionistom je sklenila zvišati italijanska vlada. Zvišanje bo znašalo do 8%.

Vatikanski državni tajnik Maglione in italijanski poslanik pri Sveti stolici sta včeraj podpisala dopolnilni sporazum o radijski oddajni službi.

Estonska vlada je sprejela zakon o varstvu države, po katerem bo dobila take izredne pravice, kakor jih ima sicer samo ob vojnem stanju.

Predsednik slovaške vlade dr. Tiso in zunanji minister Durčanski sta bila včeraj sprejeta pri nemškem zunanjem ministru Ribbentropu. Zunanji ministri prednjeevropskih držav Egipta, Turčije, Perzije in Afganistana, bodo imeli važno sejo v Teheranu ob poroki perzijskega prestolonaslednika.

Nemški propagandni minister Göbbels je pregledal italijansko obrambno kolonizacijska dela na otoku Rodosu. Ko je včeraj odhajal z Rodosa v Kairo, je izjavil, da bo na svetu vladal dolg in trajen mir šele tedaj, ko bo zadoščeno vsem nemškimi in italijanskimi zahtevam. Iz Kaira bo Göbbels letel v Libijo.

Irski teroristi so začeli ofenzivo proti Angliji tudi po radiu. Ze več dni slišijo po vsej Angliji skrivno radijsko postajo, ki hudo napada angleško vlado in se zavzema za popolnoma neodvisno irsko državo, kateri bi pripadali vsi deli irskega otoka.

Od tu in tam

Tatiča, ki sta v kavnarh kradla igralne karte ter suknje, so prijeli v Belgradu. Lazar Komljenović je obiskoval kavarne, ki so mu bile kot nekdanjemu natakariju dobro poznane in odnašal igralne karte ter domino, kar je oboje prodajal naprej. Drugi Arsenije Fazlić pa se je prerad vsedel blizu obišalnikov, naročil pijačo, jo spil, potem pa neženirano oblekel suknjo, ki mu je najbolj ugalala. Obadva sta zagrešila na ta način okrog 25 talvin, a prijeli so ju, ko sta ukradeno blago prodajala.

Svoj pokojninski sklad so si ustanovili srbski zdravniki. K temu koraku jih je vzpodbudil vzgled grških zdravnikov, ki so v nekaj letih lepo uredili svoj pokojninski sklad. Srbski zdravniki bodo v ta namen ustanovili posebno združenje, ki bo dajala zdravnikom posojila za nabavo instrumentov in drugih potrebščin. Nekaj dohodkov bodo imeli tudi od znanstvenih na recepte. Menijo, da bo vsak bolnik, kateremu je zdravnik nudil brezplačno pomoč ali pa pomoč kot zdravnik bolniške blaginje, rad plačal dinar za znanjico, ki jo bo zdravnik prilepil na recept. Ker bo zavarovanje za vse zdravnike obvezno, se bo v sklad nato lahko dovolj denarja, da se bodo lahko izpolnjevale vse obveznosti.

Novo železniško progo med Banjaluko in Tuzlo so že začeli graditi. Prvi del, ki je dolg 14 km, bo dovršen v treh letih. Zaenkrat je zaposlenih 300 delavcev, kasneje, čim se delo nekoliko razširi, jih bo okrog 1000. Pri vasi Čelina bodo morali zvržati predor, ki bo dolg 500 m. Nova proga bo skrajšala zvezo Belgrada z morjem za več kot 100 km. Progo gradi domače bosanske podjetje.

118 let stara ženica Janoka Jeremić je pred nekaj dnevi iz Valjeva dopotovala v Belgrad. Ženica je prišla popolnoma sama, da bi na finančnem ministertvu izprosila premostitev svojega sina iz Podravske Slatine v bližino Valjeva. Ženica, ki je imela veliko otrok, je na starost ostala sama, ker so se otroci poženili in pomnožili ter se razselili po državi. Ko pa ji je sin v Podravski Slatini zbolel, je sklenila, da se bo obrnila na finančnega ministra, naj bi ga premostil v tak kraj, da ga bo mogla obiskovati. Ko so jo spraševali, kako je živela, je povedala, da silno skromno. S trdim delom se je ukvarjala skoro do svojih sto let.

Za več kot pol milijona dinarjev je oškodoval občno v Branjinem vrhu tajnik Todor Nikolić. Mož je šest let neoviran goljufal občno in pobiral od občanov pristojbine, ki niso bile nikjer predpisane. Največ zaslužka pa je imel s sklepanjem civilnih zakonov. V Vojvodini so se v veljavi glede sklepanja zakonov predpisali iz stare Madžarske. Vsak zakonski par mora najprej skleniti civilno poroko na občini in šele potem se porači cerkveno. Če drugega ne izvrši, pa je njegov zakon pred oblastmi kljub temu veljaven. Nikolić je izbral to ugodnost in poročil vsakogar, ki se je le obrnil nanj in mu poklonil lep znesek v gotovini. Pred kratkim so ga zaprili in ugotovili, da je občno osmulkal za dobrega pol milijona dinarjev.

Visoko odlikovanje red Velikega kordona Skenderberga je podelil prometnemu ministru dr. Mehmedu Spahu albanski kralj Zogu. Odlikovanje je ministru dr. Spahu osebno izročil albanski poslanik na našem dvoru Tahir Stila v spremstvu prvega tajnika poslanstva.

V stavko so stopili trgovski pomočniki v zagrebških trgovinah z živili in specerijami. Nekaj tednov so se trgovci pogajali s pomočniki, ki so zahtevali kolektivno pogodbo in osemurni delovni dan. Trgovci so se tej zahtevi odločno upirali. Izgovarjali so se, da bi jim osemurni delovni dan škodoval, ker bi morali trgovine zapirati istočasno kot trgovine drugih strok. Ker ni prišlo do sporazuma, so pomočniki stopili v stavko. Trgovine so večinoma zaprte in to prav za velikonočne praznike.

15.000 zavarovancev ima zagrebški Pokojninski zavod. Do konca preteklega meseca je bilo vplačanih skupno premij za 30 milijonov dinarjev. Dosegljive plače za ta čas na ta način, da ima svoje prostore v palači ljubljanskega Pokojninskega zavoda, kjer dela 11 hrvaških uradnikov. Vodstvo zavoda pa računa, da na njegovem področju še niso prijavljeni vsi zasebni nameščenci in bo zaradi tega začel z nadzorstvom in pregledovanjem. Menijo, da bo naraslo število zavarovancev v najkrajšem času na 20.000.

Posebno spomenico o gradnji in načrtih železniških prog na hrvaškem ozemlju je sestavila trgovska zbornica v Zagrebu. Spomenica etatično ugotavlja, čeprav ima mnogo potreb v tem oziru. Nekatere nove železniške proge bi bile potrebne iz gospodarskih, druge pa iz turističnih razlogov. Zavzeli so se tudi za elektrifikacijo nekaterih železnic, ki peljajo skozi številne predore, a so turistično zelo pomembne. Končno zahtevajo, naj se konča doba zapostavljanja Hrvaške in Slavonije.

O zvezi Donave s Sredozemskim morjem razpravljajo gospodarstveniki naše države, Bolgarije in Rumunije. Zamisel sicer ni nova, pač pa so se sedaj vzeli za osnovo drug načrt. Ugotovili so, da bi bila najprimernejša izhodna točka reka Timok, ki se izliva v Donavo na tromeji med Jugoslavijo, Bolgarijo in Rumunijo. Od Timoka bi se s prekom naredila zveza z reko Moravo, od tod pa spet s prekopom do Vardara in od tam v Solun. Če bi se ta načrt izpeljal, bi se zveza Donave s Sredozemskim morjem skrajšala za 1450 km. Razdalja med Moravo in Vardarjem, ki bi jo bilo treba urediti s prekopom, znaša 60 km. Poleg teh novih prekopov, ki bi morali po sedanjem načrtu biti sposobni za plovbo ladij večje nosilnosti, bi bilo treba poglobiti in zregulirati reke Timok, Moravo in Vardar, da bi bila plovba neovirana. Izračunali so, da bi vsa dela veljala okrog 1 milijardo in 800 milijonov dinarjev. Celotni stroški bi se razdelili na tri dele po posebnem ključu, koliko in kakšne koristi bi imele posamezne države od nove zveze.

Predvčeršnjim so bile izvršene volitve delegatov ljubljanskega Pokojninskega zavoda iz področja Dalmacije. Delodajalci so postavili samo eno listo, med tem, ko se nameščenci razdelili v dve skupini. Zato so morale biti v tej skupini tudi volitve. Prva nameščenska lista je dobila 1062 glasov, druga pa 1004. Vsaka lista je dobila po pet delegatov.

Združene topilnice železa v Tupuskem so odprle nov železni rudnik v Rakeličih pri Prijedorju. Ugotovili so, da ima rudnik velike zaloge železne rude iste kakovosti, kakor jo kopljejo v Ljubli. Znano pa je, da je ljubljiska železna ruda ena najboljših v Evropi. Se letos bodo v Rakeličih postavljene visoke peči za topljenje železne rude.

Cerkev sv. Miklavža nad Celjem prenovljena

Za veliko noč bosta zapela nova zvonova

Celje, 8. aprila. Celjsko kotlinico zaključujejo od vseh strani prijazni grički, ki odpirajo tuju in domačiju razgled na vse strani. Na nekaterih pa dominirajo stare cerkvice, ki kažejo ljudstvu, da tu še živi vera, ki je tako svojstvena lastnost slovenskega ljudstva. Tako cerkev sv. Jožefa na prijaznem gričku istega imena, više gori proti severu pa so cerkvice drugih župnij. Na jugu pa zaključujeta celjsko kotlinico dva hriba na vsaki strani Savinje. Na enem so še zdaj mogočne razvaline celjskega gradu, ki spominjajo Celjane in tujece na slavno preteklost. Na drugem pa domujejo v množico hriba oo. kapucini, na vrhu pa je lepa, pravkar obnovljena cerkev sv. Miklavža. Zdi se, da je ta hriboček še premalo znan in premalo upoštevan, dasi je njegova lega tako prijazna, dasi je ta griček prav tako pomembna razgledna točka, kot stari grad.

Cerkev sv. Miklavža, podružnica opatije in fare sv. Danijela v Celju, leži na hribu 400 m nad morskovo površino in je pol ure oddaljena od mesta. Prikupno cerkevico so postavili v 14. stoletju celjski grofje. V 17. stoletju so cerkev prenovili in podaljšali, vendar pa je cerkev ohranila gotični model z gotičnim prezbiterijem tako, da je še danes rebrovice ladje prav dobro ohranjene. Cerkev je dolga 21 in pol metra, široka 6,62 m, visoka pa 5,80 m. Stoji vzdolž Miklavževega hriba in nudi posebno lep pogled proti jugu. Na prisojni strani so sončni vinogradi, drugo stran pa zeleni smrekov gozd, ki daje cerkvi

in njeni okolici še posebno lepo sliko. Da bi se cerkva lepše videla po Celju in okolici, so posekali okoli cerkve drevje. Stopl, ki je bil res v zelo slabem stanju, so prenovili in ga prekrili z bakreno pločvino. Kakor zunanost tako je bila cerkev potrebna popravila tudi v notranjosti. Da bi se ohranile zgodovinske dragocenosti in da bi bila cerkev res primerna hiši božji, je celjski opat g. Peter Jurak na tihem zbral 80.000 din. s katerimi je cerkev prenovil in kupil tudi dva nova zvonova. Nikjer se ni pobiral denar, vsa dela so krita s prostovoljnimi darovi. Nikakor ne smemo zamolčati imena industrijca g. A. Westna, ki je dal v ta namen lepo vsoto. Tudi streha cerkve je bila v zelo slabem stanju in so jo morali zato popolnoma prekriti. Vsakdo, ki bo prišel v prenovljeno cerkev, se bo razveselil, kajti cerkev je sedaj zlasti znotraj zelo lepa. Vsi oltarji so prenovljeni, tla očiščena, klopi na novo prepleškane, lestene očiščene, gornji del sprednje ladje pa krase stare zanimive slike in freske. Cerkev je bil popolnoma povrnil prvotni gotični značaj. Vsi trije oltarji so očiščeni in so v pravi okras cerkvi. Zlasti pa glavni oltar sv. Miklavža je lep.

Za Veliko noč bo naša cerkva dobila še dva nova zvonova. Eden tehta 800, drugi pa 480 kg. Zanju so prispevali Celjani in okoličani.

Ob velikonočnih praznikih, ko se bodo odglasili z Miklavževega hriba novi zvonovi, takrat pojdemo Celjani in okoličani na prijazen hriboček, pogledimo si to lepo cerkev in počastimo sv. Miklavža.

Zgodnja ali pozna rez hmelja

O tej zadevi smo že ponovno razpravljali in prišli do prepričanja, da se sicer obnese včasih bolj pozna, včasih pa zopet bolj zgodnja rez hmelja, da pa je v splošnem srednja pot najboljša. Za vse primere torej v naših krajih najbolje naredimo, če obrezujemo h koncu marca in v začetku aprila. Nedavno je obravnaval to vprašanje priznani češki hmeljarski strokovnjak dr. Osvald in takoj v začetku poudaril, da ni pravila, ki bi veljalo v vsakem primeru. Pomlad pač prične enkrat prej, drugič pa pozneje in prav tako se izkušnje posameznikov glede te zadeve ne dajo splošno uveljaviti. V splošnem je glede vprašanja, kdaj naj obrezujemo, mogoče postaviti le gotove smernice, po katerih se moremo ravnati, nikakor pa ne pravila. V bolj suhih legah in na bolj lahki zemlji začnemo z obrezovanjem bolj zgodaj, da se hmelj okrepri, dokler je še dovolj vlage, dočim v bolj vlažnih legah in na bolj težki zemlji režemo pozneje. Prav tako obrezujemo hmelj bolj zgodaj v takih nasadih, ki vise proti jugu, ker hmelj tu navadno prej izori. V hmeljiščih, kjer se pojavlja vedno mnogo bolhačev, tudi kaže obrezati hmelj bolj zgodaj, da se še pravočasno okrepri in ga potem bolhači tako zelo ne izdelajo. Obratno pa kaže v nasadih, kjer se rada pojavlja peronospora, obrezati nekoliko pozneje. Seveda pa to vedno ne drži in se včasih pripeti prav narobe, kakor so pač vremenske razmere. Številni poskusi, ki jih je napravil dr. K. O. na poskusni postaji v Deštnici glede bolj zgodnjega in bolj poznega obrezovanja, niso dovedli do nobenih pravih zaključkov, ker je uspeh obrezovanja bil vedno odvisen od vremenskih razmer. Kakor je iz navedenega razvidno, so tudi drugod prišli do tega zaključka, da glede obrezovanja hmelja ni mogoče postaviti nobenega pravila, da pa je v splošnem srednja pot najboljša.

Zgodba o „peklenskem“ stroju na Jesenčah

K neki stranki je bil klican mizarski pomočnik, da je izvršil popravila. Po končanem delu je orodje pospravil v lesen zabojček in ga skril za grm na vrtu poleg vile in odšel po opravkih. Iz sosednje hiše je to opazovala gospa, ki ima gotovo velik strah pred peklenskimi stroji, in hitela javiti sosedom in oblastem, kaj da je videla. V nekaj minutah se je nabralo polno občinstva, a nihče se ni upal v bližino pogledati, kaj da je v zaboji. Mimo pride mož, ki je bil toliko pogumen, da je varno prijel za zaboj in ga tresel v strugo Ukove. Na veliko začudenje preplašenih gledalcev se je namesto strašne eksplozije razsulo mizarsko orodje. Ves strah o peklenskem stroju se je razbil v nič — senzacija je pa le bila.

Zaprta cesta. Banjovinska cesta I. reda št. 14, Dravograd — Slovenj Gradec — Velenje — Soštanj — Letuš — Sv. Peter v Savinjski dolini odsek od km 27.000 do km 28.000 skoz Hudo luknjo, ki se nahaja med Gornjim Doličem in Velenjem bo od 10. aprila dalje do preklica med 6 jutraj in 12 opoldne zaradi razstreljevanja skalovja vsak dan za promet zaprta. V ostalem času je dovoljena le previdna vožnja. V času, ko je cesta zaprta, je možen promet med Slovenjim Gradcem in Velenjem le preko Vitanja.

**POZOR
PIVOPIVCI!**

O PRILIKI VELIKONOČNIH
PRAZNIKOV NE POZABITE POKUSITI
IZBORNO LETOSNJE

**NOVO
BOK PIVO**

IZ PIVOVARNE
»UNION«

Nepoboljšljiv „revident“

Maribor, 5. aprila.

Med kriminalnimi tipi, ki se udeležujejo na podežlju, so prav pogosti sleparji, ki nastopajo kot agenti, revizorji in inkasanti zavarovalnih družb. Med take nepoboljšljive »revizorje« spada tudi 37 letni Vinko Kokot iz Križevljanov, ki je imel že večkrat opravka s sodiščem ter je presedel že veliko let v ječi. Tudi danes ga je spravilo njegovo sleparsko nagajenje na zatožno klop ter se je zagovarjal pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Kokot se je specializiral za sleparije pod firmo zavarovalnega agenta. Kadar pa se mu je ponujala ugodna prilika, je tudi rad segel po tujem blagu. Kot »zavarovalni agent«, »revizor in inkasanti« raznih zavarovalnic je osleparil celo vrsto kmetov na Ptujskem polju. Bil je v tem zelo spreten ter se je znal diskretno zanimati za posestnike, ki so bili zavarovalnicam z zavarovalnimi premijami na dolgu. Prišel je k takšnim kmetom ter se jim predstavil za inkasanta dotične zavarovalnice. Imel je ponarejene legitimacije skoraj za vse zavarovalnice, ki v naših krajih poslujejo ter je potem od svoje žrtve zahteval zapadlo premijo. Ni pa bil neizprosen ter se je zadovoljil tudi z manjšim zneskom na račun. Zagrešil je tudi več vlomov, poleg tega pa še napad na orožnike, katerim se je s silo uprl, ko so ga hoteli aretirati. Za vse te pregrehe je bil danes obsojen na poldrugo leto ječe ter na tri leta izgube častnih pravic.

Športne vesti

PREDZADNJA LIGASKA TEKMA
V LJUBLJANI

Na velikonočno nedeljo popoldne ima v gosteh naš ligaš varaždinsko Slavijo. Po nedeljskem porazu Ljubljane se je položaj našega ligaša v prvenstveni tabeli občutno poslabšal in to tem bolj, ker ima Ljubljana zelo slabo gol-diferenco. Zopet smo pred istim vprašanjem, kakor vsa leta dosedaj. Ali naj slovenski ligaš izpade iz lige, ali bo vendar še ostal v njej. Nedeljska tekma nam bo dala tudi na to vprašanje odgovor. Za primer, da naši izgube še nedeljsko tekmo z varaždinsko Slavijo, nam ne ostane nič drugega, kakor da se poslovimo iz družbe 12 najboljših nogometnih klubov v Jugoslaviji. To za nas ni najboljša pričevanje! Nedeljska tekma je za nas odločilna. Tega naj se končno zavejo tudi igralci. Na noben način te tekme ne smemo izgubiti, niti ne remizirati. Obe točki, ki jih lahko dobimo, bodo za nadaljnji obstoj v ligi odločilnega pomena. Za zmago bo pa treba zaigrati malo drugače, kakor zadnjo nedeljo proti Skopljancem, ker varaždinska Slavija nikakor ni klub, ki bi ga smeli podcenjevati.

Se enkrat Celje : Olimp

Dodatno k popravku, ki nam ga je poslal SK Celje in ki je izšel v tiskovni številki, se objavljamo: SK Celje zanika, da bi se kdorkoli izmed članov klubovega odbora oziroma tajnik razgovarjal s kapetanom SK Jugoslavije dan pred tekmo in mu izjavil že vnaprej, kako bo tekma izpadla, in sicer prav iz razloga, da bi SK Jugoslavija izpadla iz prvega razreda. — SK Celje ravno tako zanika, da bi zaradi te tekme odstopila klubov predsednik g. Ravnikar in igralec Brunšek. S tem lojalno še dodatno popravljamo naše drugo poročilo o tekmi med Celjem in Olimpom dne 26. marca.

Morske ribe!

V veliki izbiri na najokusnejši način pripravljene bo imela danes in čez praznike gostilna — klet

»ZVEZDA«

Poleg odlične kuhinje ima vsak večer na razno pečeno jagnjetino ali odojke, ražnjice, čevapčice itd. — Točim najbolje znana dalmatinska in domača vina.

Priporoča se

M. ŠILOVIĆ

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempera- tura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		naj- višja	naj- nižja				m/m	vrsta
Ljubljana	759.7	15.4	11.8	72	10	WSW,	—	—
Maribor	757.3	17.6	9.0	61	7	SE	—	—
Zagreb	757.6	19.0	10.0	76	10	W	—	—
Belgrad	759.8	24.0	7.0	60	6	0	—	—
Sarajevo	761.3	19.0	2.0	90	5	0	—	—
Vis	760.5	11.0	8.0	90	10	SE	—	—
Split	760.4	19.9	11.4	70	6	SE	—	—
Kumbor	760.8	19.0	9.0	80	4	S	—	—
Rab	760.4	14.0	9.0	60	10	SSE	—	—
Dubrovniki	760.1	17.0	7.0	40	5	E	—	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno, spremenljivo in toplo vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 6. aprila: Veliki četrtek.
Petek, 7. aprila: Veliki petek.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta št. 20 in Mr. Murgayer, Sv. Petra cesta 78.

Društvo kmetijskih strokovnjakov vabi vse članke, stanovske tovariše in prijatelje, da se udeležijo pogreba člana društva in kmetijskega strokovnjaka Viljama Rohmana. Pogreb bo jutri ob 4 popoldne iz Ceste 29. oktobra št. 20 (Rimska cesta).

Dva meseca bo ustavljen ves vozni promet na Starem in Mestnem trgu ter na strmih delu Florijanske ulice od 17. aprila, ko prične s pospešenim obnavljanjem tramvajске proge od magistrata do že obnovljene proge v Florijanski ulici. Zaradi določitve smotnega zaporedja raznovrstnih del in radi točnega postopka pri navedenih delih je imenovan za vrhovnega vodja ali režiserja vseh teh del poseben mestni inženjer. To pa zato, da bodo vsa dela čim prej dogotovljena in bo čim manj časa oviran promet od sv. Florijana do magistrata. Če ne bo nagajalo vreme, bodo dela predvidoma trajala 2 meseca. Ves ta čas bo po Mestnem in Starem trgu ter strmih delu sv. Florijana ulice kakršenkoli vozni promet popolnoma nemogoč, saj bo celo za pešce hoja zelo otežakana. Ves vozni promet po navedenih cestah bo torej do zaključka del popolnoma zaprt in zato opozarjamo stanovalce ob tej progi, naj si pravočasno preskrbe vse potrebščine, ki jih je treba pripeljati. Predvsem pa to velja za prebivalstvo v hišah pod Gradom, ki nimajo izhodov na zadnji strani na cesto, kakor hiše proti Ljubljani. Prebivalstvo naj računa, da z deli prične že 17. t. m., torej že v ponedeljek po beli nedelji, da ne bo pozneje pritožb in prevelikih zadržev. Pri vsem tem naj se pa prebivalstva zaveda, da je prepotrebno obnove tramvaja in cest predvsem njim v korist, kakor tudi vsemu mestu. Kakor že rečeno je vsestransko poskrbljeno, da bodo dela napredovala v najhitrejšem tempu, ki je sploh mogoč.

Ogled mestnega muzeja v Gosposki ulici 15 je dovoljen ob delavnikih od 10 do 13 z vstopnino po 5 din za osebo za enkratni obisk; dijaki plačajo 2 din. Vstopnice se daje pri hišniku ali v pisarni kulturnega odseka. Po 1. majniku, ko ne bo treba več kuriti prostorov, bo pa ob nedeljah in praznikih od 10 do 12 obisk brezplačen. Otroci in učenci nižjih razredov ljudskih šol smejo v muzej le v spremstvu in pod nadzorstvom odraslih oseb. Dijakom, učencem ljudskih šol pod vodstvom učiteljev in društvom je v skupinah dovoljen brezplačen obisk tudi med tednom med 10 in 13, vendar se morajo prej zglasti v pisarno kulturnega odseka. Za fotografiranje ali preisnavanje razstavljenih predmetov in stenskih slikarj je potrebno posebno dovoljenje kulturnega odseka, drugače se pa marajo obiskovalci ravnati po obiskovalnem redu drugih muzejev.

Za velikonočne praznike se spomnite siromašnih jetičnih, ki nimajo sredstev, niti zdravja, da bi praznovali Velikonoce s istimi občutki kakor zdravi ljudje! — Prosimo zlasti imovitejšje sloje, da podpro za praznične protituberkulozni pokret z denarnimi prispevki, ki naj jih nakažejo na čekovni račun št. 15.531. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Dela komorne glasbe v neobičajni sestavi, kakor smo jo navajeni na naših koncertih, bomo slišali prihodnji petek, dne 14. aprila, v veliki Filharmonični dvorani. Naši mladi umetniki: Marjan Lipovšek (klavir), Bogomir Leskovic (čelo) in Albert Dermalj kot violinist, so se zbrali v komorno skupino in v tej sestavi prvič javno koncertirajo prihodnji petek. Poleg njih nastopi na tem koncertu tudi koloraturna sopranistka gđ. Ksenija Kušjeva, ki študira petje na Dunaju. Podrobnji spored še javimo. Vstopnice pa so že v predprodaji v Matični knjigarni.

Ljudska knjižnica in Prosvetna zveza sporočata, da bodo uradniški prostori zaradi snajenja zaprti že od petka od 12 ure dalje. Prijatelji dobre knjige naj si pravočasno preskrbe čtivo za velikonočne počitnice. Tudi družbena nabavna zadruga in ZFO ter ZDK ne bodo poslovale v petek popoldne in na veliko soboto.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, petek in sobota, 6., 7. in 8. aprila: zaprto. Nedelja, 9. aprila: »Živi mrtvec«. Izven. Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Potovanje v Benetke«. Izven. Znižane cene. Ob 8 zvečer: »Kaj je resnica?« Izven. Znižane cene.

Torek, 11. aprila: Zaprto.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, petek in sobota, 6., 7. in 8. aprila: zaprto. Nedelja, 9. aprila: »Vse za šalo«. Opereta. Premiera. Izven. Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Vse za šalo«. Opereta. Izven. Ob 8 zvečer: »Giocondaz. Gostuje J. Gostič. Izven. Znižane cene.

Torek, 11. aprila: »Hamlet«. Gostovanje Dublin Gate Theatra. Izven.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 6., petek, 7. in sobota, 8. aprila: zaprto. Nedelja, 9. aprila ob 3 popoldne: »Partija šahac. Znižane cene. Zadržje. Ob 8 zvečer: »Dijak prosjake«. Premiera. Izven. Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Prodana nevesta«. Znižane cene. Ob 8 zvečer: »Maturac. Znižane cene. Zadržje.

Belgrad, ko bo imel milijon ljudi

Mesto, ki se je v zadnjih 100 letih 29-krat povečalo

Belgrad je dosegel v povojni dobi tolikšen razmah, kakor menda nobena druga prestolnica v tem, razmeroma kratkem času. Koliko se je Belgrad povečal v teh dobrih dvajsetih letih, kažejo zelo lepo podatki, ki so bili te dni objavljeni. Ti podatki povedo poleg drugega tudi tole:

Malo je evropskih prestolnic, katerih število prebivalstva bi se bilo tako hitro povečalo, kakor se je povečalo število ljudi v Belgradu. V zadnjih sto letih se je to število povečalo nič manj kot 29-krat. Leta 1820 je tedanji srbski Belgrad, to se pravi Belgrad brez turškega dela mesta, imel komaj 5000 prebivalcev. Do leta 1884 je število Belgradčanov naraslo na 35.000, do konca prejšnjega stoletja na 70.000, do leta 1905 na 78.000, do 1910 na 90.000, do leta 1921 na 111.000, do leta 1937 pa kar na 375.000 ljudi. To bi se z drugimi besedami reklo, da se je v 16 letih povojne dobe število ljudi v Belgradu povečalo za 263.000, in sicer na področju samega Belgrada, a za 11.476 ljudi na področju Zemuna.

Naravni prirastek prebivalstva je v Belgradu najmanjši

Ne smemo pa misliti, da gre to povečanje števila prebivalstva na račun naravnega prirastka. Ne, saj je vendar znano, da je naravni prirastek prav v Belgradu manjši kot v katerikoli drugem kraju v naši državi. Znaša okoli 0,66 odstotkov. Prebivalstvo Belgrada se je tako zelo pomnožilo v največji meri zaradi neprestanega priseljavanja iz drugih krajev.

Na drugi strani pa je treba pripomniti, da se ni samo število prebivalstva povečalo, pač pa da se je tudi mesto samo zelo razširilo. Prostor, na katerem stoji današnji Belgrad meri 17.073 hektarjev. Na isti površini je Belgrad imel že pred dvema letoma 405.000 prebivalcev. Po verski pripadnosti jih je 77 odstotkov pravoslavni, 15,3 odstotka katoličani, 3,3 odst. Judov in 1,3 odst. muslimanov. Srbski, hrvaški ali slovenski jezik jih govori 84,2 odstotka, ruski 4,1 odst. (16.500), nemški 4,4 odst. (18.000) in madžarski 2,5 odst.

Po poklicu je v Belgradu 65.000 delavcev, milijonarjev pa je tam nič manj kot 2501. Mesto ima 20.000 hiš, katerih vrednost cenijo skupaj na 3,5 milijarde dinarjev. Prometa je na leto v belgrajskem pristanišču za nad milijon ton. Če bi pa vse tramvajsko omrežje raztegnili, bi dobili progo dolgo 80 km.

Iz gornjih podatkov se jasno vidi, da je ravno

povojna doba največ pripomogla k razvoju Belgrada

Vzroki za to so najrazličnejši, glavni je na vsak način ta, da je Belgrad v tej dobi imel tudi največje možnosti za svoj nadaljnji razvoj, možnosti, ki jih pred ustanovitvijo skupne jugoslovanske države ni bilo. Tega se v Belgradu tudi dobro zavedajo in skušajo zdaj nadomestiti, kar so morali prej, v predvojni Srbiji zaradi pomanjkanja sredstev zanemariti.

Veliki načrti za bodoče

Mesto Belgrad pa v svojem razvoju še ni doseglo vsakega števila načrti, ki so dozdaj ostali res še samo načrti, govore o bodočih namerah belgrajške občine. Računajo, da bo Belgrad imel čez kakšnih 50 let že nad milijon ljudi, če bo šlo z razvojem tako naprej, kakor se je zdaj začelo. Za toliko ljudi pa je treba najti tudi primerne prostore. Na sedanjem področju ne bi moglo živeti milijon ljudi.

Belgrajska občina se pripravlja na razpis velikega mednarodnega tekmovanja z osnutki za ureditev bodočega razširjenega Belgrada. Belgrajski župan Vlada Ilić je pred nedavnim imenoval poseben odbor in mu dal nalogo, da prouči vsa urbanistična in prometna vprašanja prestolnice in pripravi vse potrebno za razpis omenjenega natečaja. Odbor je začel takoj z delom in ga je zdaj tudi že opravil. Zbral je vse zgodovinske, zemljepisne, hidrografske, geološke in vse statistične podatke, ki govorijo o bodoči veličini Belgrada, o raznovrstnem prebivalstvu, o Belgradu kot narodnem, kulturnem, političnem in gospodarskem središču, o gospodarski in socialni razporeditvi meščanov, o zdravstvenih razmerah, o finančni moči, o njegovem prometu v mestu in okolici, kakor tudi o dobrih zvezah z ostalimi kraji v državi in izven nje. Govore o tem, da bodo morale nekatere občine tudi v doglednem času priključene mestu in da je zato že zdaj treba skrbeti za čim boljše medsebojno zvezo s temi sosednimi kraji. Izpolniti se mora cestno in železniško omrežje, da bo promet potekal brez vsakih ovir.

Pristanišča in kolodvorji

V prvi vrsti poudarjajo, da je treba posvetiti vso skrb ureditvi glavnega belgrajškega pristanišča na Donavi. To pristanišče mora po načrtu belgrajske občine dobiti najmodernejše naprave, ki bodo odgovarjale sodobnemu prometu. Poleg glavnega pristanišča naj bi se zgradila še stranska pomožna pristanišča, ki naj bi razbremenjevala promet. Dolžina te pristaniške obale naj bi znašala najmanj 25 km. Zunaj ožjega področja naj bi se zgradilo pristanišče z bazenom in pristajališčem za vodna letala, poleg katerega bi bil tudi hangar. Vsi ti inženirski, ki bodo tekmovali pri izdelavi načrtov za najmodernejšo preureditev Belgrada z vso bližnjo okolico, se bodo smeli opirati deloma že na starejše načrte, ki jih je svoj čas odobrilo gradbeno ministrstvo, ali pa zasnovati čisto nove, kar priča tudi o tem, da s prejšnjimi načrti vsi niso zadovoljni.

V načrtu je zgrajitev sodobnega cestnega in železniškega omrežja, ki se bo stekalo v najmodernejše postajališče, na katero bo v 24 urah lahko pripeljalo do 300 vlakov, štiri potniške postaje, in sicer Belgrad-Donava, Topčider, Zemun in Cukarica, dalje tri krajevne postaje za tovorne vlake, na katere bo lahko vsak dan prišlo do 1.800 tovornih vagonov. Poleg tega ima sedanja belgrajska občina v načrtu še mnogo drugih preureditev, ki bi zboljšale promet in dale mestu še bolj sodobno lice.

Albert Lebrun, ki je bil večeraj spet izvoljen za predsednika francoske republike.

Novi mostovi in trgi

Poleg mostu kralja Aleksandra I. bo treba v kratkem misliti na graditev nekaterih novih mostov preko Save in Donave. Vsa skrb pa naj bi bila posvečena — pravijo merodajni ljudje na belgrajski občini — dalje tudi vprašanju zgraditve novih trgov. Vsi oni, ki bodo predložili svoje načrte za preureditev Belgrada, morajo staviti svoje predloge tudi glede tega, kako si zamišljajo izvedbo te preureditve.

Velika trgovina naj bi dobila svoje mesto v bližini pristanišča in kolodvorov. Industrija naj bi se razvila na desni obali Donave na zemunski strani. Težka industrija pa v večjem obsegu sploh ne bi mogla priti v poštev. Industrijska naselja bi bilo treba ločiti od stanovanjskih predelov s širokim pasom nasadov, oboje pa bi moralo biti zvezano z dobrimi prometnimi sredstvi.

Za zabavo in razvedrilo

Otoki na Savi in Donavi so namenjeni za izlete belgrajske gospode. Tu naj bi bilo zgrajeno vse potrebno, da se bo lahko zabavala in razvedrila. Tu bodo sporna igrišča, parki, a morda tudi sejmiska. Sicer pa naj novi načrti, ki jih bodo predložili preureditelji Belgrada, upoštevajo tudi to, da se bo prebivalstvu kjerkoli v Belgradu nudila prilika za odpočitek in razvedrilo. Obetoji želja, da bi bilo po mestu čim več zelenja, kar bi mnogo pripomoglo tudi k zdravju meščanov. Kjerkoli bo zgrajenega kaj novega, morajo graditelji paziti na to, da ne potabijo tudi na otroška in športna igrišča. — Največji belgrajski park Topčider s Košutnjakom je treba ohraniti. Dobro pa bi bilo, da bi se vzpostavila zveza tega parka z obalo Save in morda tudi z otokom Ado Ciganlijo.

To so nekateri načrti za bodočo preureditev Belgrada. Na vsak način so ti, ki so jih zasnovali, gledali daleč naprej in so imeli pred očmi predvsem to, da Belgrad ne sme v ničemer zaostajati za drugimi evropskimi prestolnicami. V Belgradu so zelo podjetni in je težko podvomiti, da se jim kaj takšnega ne bi posrečilo, če bo le šlo vse tako naprej, kot je šlo do zdaj. Takšni načrti so pač lepi, še lepši pa, če se dajo uresničiti. Glavno pa je seveda vprašanje denarja. — Takšna vprašanja pa znajo v Belgradu izredno dobro reševati, kot je pokazalo zadnjih 10 let. Tisti, ki se bodo odločili za tekmovanje z načrti za bodoči milijonski Belgrad, imajo časa šest mesecev, da te svoje načrte predložijo. Sklepljeno je, da bodo za najboljša dela podeljene tele nagrade: prva nagrada bo 300.000 din, druga 200 tisoč din, dve tretji nagradi po 100.000 din ter za odkup del vsota 200.000 din. Skupna vsota nagrad bi potemtakem znašala 900.000 din. To je nagrada, kakršna gotovo nikdar še ni bila podeljena za izdelavo najboljših načrtov za to ali ono delo v naši državi.

Albanija je dobila prestolonaslednika

Predsednik albanske vlade je sporočil albanski poslanski zbornici, ki se je sestala na izredno zasedanje, da se je rodil albanski prestolonaslednik. Kralj Zogu je s člani kraljevskega doma sprejel predsednika vlade in ministre ter zastopnike zbornice, ki so mu čestitali v imenu albanskega naroda. Tiranska garnizija je defilirala pred kraljevskim dvorom. Mimohod je gledal kralj obenem s člani kraljevske družine. Sprevod ljudstva je krenil po ulicah prestolnice in se ustavil pred dvorom ter vzklikal kraljevemu paru in mlademu prestolonasledniku. Po vsej Albaniji je zavladalo zaradi rojstva prestolonaslednika veliko veselje.

Sprejem na čast našim umetnikom v Milanu

Danes popoldne sta generalni konzul Milan Stanković in njegova žena priredila v prostorih jugoslovanskega generalnega konzulata sprejem na čast naših umetnikov, slikarjev in kiparjev, katerih dela so razstavljena v milanski umetniški galeriji. Sprejema so se v imenu uglednih italijanskih osebnosti udeležili zastopnik milanskega prefekta, zastopnik upravnika mesta, zastopnik tajnika fašistične stranke, zastopnik župana in mnogo drugih. Milanski listi so bili skoraj vsi zastopani. Milanski konzularni zbor so zastopali starosta tega zbora belgijski generalni konzul z gospo, francoski generalni konzul z gospo, angleški, ameriški, poljski, madžarski, turški, bolgarski, romunski, španski in nikaragijski. Umetniške, človekoljubne in prosvetne ustanove so zastopali predsednik invalidskega društva, predsednik znanstvene akademije, ravnatelj muzeja za narodni preporod, ravnatelj umetniške galerije in ravnatelj umetniškega doma (Casa degli Artisti), kjer so razstavljena dela naših umetnikov. Med drugimi so bili na sprejemu jugoslovanski konzul Ranko Mikić, jugoslovanski trgovinski delegat v Italiji dr. Filipić, ravnatelj glasbene šole Stanković, iz Belgrada g. Milenko Živković, člani jugoslovanske kolonije v Milanu in osebje jugoslovanske generalnega konzulata ter slovenska umetnika Maleš in Gorše. Med sprejemom so jugoslovanski umetniki, ki se izpopolnjujejo v umetnosti v Milanu, priredili koncert in zapeli ter zaigrali jugoslovanske narodne pesmi in več italijanskih melodij. V koncertnem delu so sodelovali Ida Juronić, operna pevka iz Zagreba, Olga Oljdenkop, bivša članica ljubljanskega gledališča, g. Sonja Skapin, diplomirana konservatoristka iz Ljubljane, Aleksander Marinković, bivši član belgrajskega gledališča, Todor Giljaski, študent konservatorija v Milanu in Uroš Prevov, študent glasbe v Milanu. V prijetnem razpoloženju so gosti še dolgo ostali v razgovoru z ljubeznimi domačini.

„Hitlerjeva mladina“

Hitler je izdal dve uredbi o izvajanju zakona o »Hitlerjevi mladini«, po katerih bo od zdaj naprej obvezna tudi služba Hitlerjeve mladine. Po prvi uredbi voditelj nemške mladine prevzema vse posle glede skrbstva in zaštite mladine, kar je do zdaj opravljalo prosvetno ministrstvo. Obenem se ustanavlja matična Hitlerjeva mladinska organizacija. Nemški mladenci, katerih roditelji, ali vsaj eden od njih, so pripadniki danske ali poljske narodnosti, morejo biti na predlog staršev oproščeni članstva Hitlerjeve mladine. O tem bodo izdane naknadne določbe. Za mladence, ki so nemški državljani in ki žive v inozemstvu, je služba v Hitlerjevi mladinski organizaciji obvezna. Pripadniki delovne službe ne smejo sodelovati med Hitlerjevo mladino. Uredbi določata tudi kazni za starše, ki ne bi postopali po predpisih in bi nalašč poskušali odvrti mladino od službe v Hitlerjevi mladinski organizaciji. Komentar »Reichsjugendführer« med drugim pravi: Voditelj nemškega rajha je s svojimi uredbami določil, da bodo morali mladenci od 9 do zaključno 18 leta biti v službi »Hitlerjeve mladine«.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 6. aprila: 12. Kozaki poje (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14. Napovedi — 15. Pevski koncert (plošče) — 15.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarč) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Romarsko cerkev v Sloveniji (msgr. Viktor Steska) — 19.50 Ljubljanski godalni kvartet — 20.40 Koncert na violoncelu s spremljevanjem orkestra. Solist: g. prof. Cenda Sedlbauer in radijski orkester — 21. Napovedi, poročila — 22.15 Obiski pri Bachu in Händlu (plošče). Konec ob 23. uri.

Petek, 7. aprila: 12. Salonski trio (gg. K. Novak, violina, L. Comili, cello, B. Borštnik, klavir) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Plošče — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Henri Bahaud: Nočna procesija, sinf. pesnitev (plošče) — 20. Prenos iz stolnice (žalostinke) — 20.30 Haydn: Sedem besed Kristuševih — 21.15 Orlando Lasso — spokorni psalm št. 9 — 22. Napovedi, poročila. — Konec ob 23.15.

Sobota, 8. aprila: 12. Reprodukcijski koncert — 12.45 Poročila — 13. Napovedi, 13.30 Koncert radijskega orkestra — 16. Prenos velikonočne procesije iz stolnice — 17.30 Kvisku vraga (plošče) — 18.15 Koncert komorne glasbe: Kvartet pihal — 19. Napovedi — 19.05 Joža Vombberger: Velika noč — dramatični prizori (člani rad. lgr. družine) — 19.50 Pregled sporeda — 21. Velikonočne pesmi poje šentpetrski cerkveni zbor — 20.45 Koncert radijskega orkestra — 22. Napovedi — 22.05 Za konec tedna (plošče). — Konec ob 23. uri.

Zastopnik zavarovalnice je prinesel zavarovalno polico Fležarju, ki se je pred kratkim zavaroval. Zahleval je plačilo 135 dinarjev, kakor je stalo na polici.

Fležar se je popraskal za ušesi, rekoč: »To je pa res nerodno, prav zdaj nimam s čim plačati. Ali bi ne šlo morda tako, da bi se kar odtegnilo od zavarovalnice takrat, ko bo pogorelo?«

Služba božja na prostem pred zadnjim naskokom Francove vojske v Španiji.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Poznal je, ponosni vodja upornikov, mnogo znanih obrazov iz časa, ko so bili on in njegovi v sherwoodskih gozdovih zajeli vojsko sira Guyja Gisbourneškega.

Kakor kragulj v jato piščet se je zaganjal in klat.

V kapeli so se tla kmalu pordečila s krvjo.

Vrisk in klicanje na pomoč se je razlegnilo.

Zenske so brezglavo bežale iz kraja v kraj.

Bojna vihra je valovala.

Spretni in gibčni Much se je zdaj izkazal za še prav posebno sposobnega.

Nekje je bil iztaknil težak kij.

Tako se je z njim pogljal nad sovratnika.

Udarjal je po čeladah in vojaki sira Guyja Gisbourneškega ter princa Ivana brez dežele so padali po tleh kakor bi bila vanje udarila strela.

Včasih si je s svojim kijem upal na plano, v sredo bojnega prizorišča, še rajši pa se je umikal v varno zavetje in skrivaj se je skril.

Odondot je prežal, da se mu je od strani prikazal nepreviden nasprotnik in že je bil po njem.

Much je planil in nahnal po njem. Zvalil se je na tla kakor vreča.

Boj je bešen čedalje huje.

Vojaki in uporniki so se borili z vso

zagrizenostjo, divje, odločno, željni boja in krvi, željni maščevanja.

XI.

OBRAČUN

Sir Guy Gisbourneški je zapazil Robin Hooda, svojega sovražnika, ki se mu je bil dosegel še vselej spretno izmaknil, ker si ga je hranil za konec, v neposredni kraljevi bližini.

Kakor besna zver se je pogljal proti njemu.

Kakor besna zver, ki je dolgo čakala na svoj plen in ga je končno komaj pričakala.

Robin Hood ga je pričakal pogumno. Zazvenčala sta njuna meča.

Bliskovito sta švignila skozi zrak.

Ne enkrat, ne dvakrat, desetkrat — stokrat.

Junak se je bil postavil junaku po robu.

Junak je napadal junaka, se odmikal, spet naskakoval, se spet izmikal smrtonosnim udarcem in jih sam poskušal zadati nasprotniku.

Oba, Robin Hood in sir Guy Gisbourneški, oba sta čutila in dobro vedela, da more ta boj končati le na en sam način, način, ki bo enkrat za vselej dokončno poravnal med njima na krvav način vse račune.

Zivljenje ali smrt, nekaj je sojeno njemu, siru Guyju Gisbourneškemu!

Zivljenje ali smrt — isto je veljalo Robinu Hoodu.

Zdaj sta se bližala, zdaj odekakovala. Njuna meča sta zvenčala.

Borila sta se naglo, ostrine so parale zrak.

Rezka sižanje se je razleglo od silovitih udarcev, ki eta jih zadajala oba nasprotnika.

Kaj bo, kdo bo zmagal? Izid boja je bil popolnoma negotov.

»Drži se mi dobro! Pazi, kako klatiš in kam maháš! Sicer pa, kaj bi govoril! Ne bom ti na poti, nikari ne misli!«

Tudi njegov udarec je zgrešil cilj.

Sir Guy je odvrnil z novim napadom.

Bil je že na pogled jasno močnejši, vsaj telesno. Po znanju in spretnosti, s katero je rabil meč, pa je bil ekoraj gotovo Robinu Hoodu enakovreden. Ni veljal zaman za najboljšega mečevalca v vsej Angliji, ali vsaj za enega najboljših.

Zdaj je napadal kakor tiger.

Tik ob Robinu se je znašel v hipu. Robin Hood je takoj začutil nevarnost.

Neutegoma je priskočil še sam, odbil udarec Guyjevega meča in bil takoj ob siru Guyju.

Oba nasprotnika sta se zagledala drug v drugega.

Njune mišice so bile do skrajnosti napete.

Obema je iz oči odsevalo brezumno, smrtno sovraštvo in preziranje.

Nekaj časa sta tako ostala popolnoma mirno.

Nato pa sta se bliskovito odbila z vso težo in močjo svojih teles, odskočila in se pripravila za nov naskok.

Pri tem novem naskoku pa je Robin zadela smola.

Ko je odskočil pred novim udarcem razjarjenega sira Guyja Gisbourneškega, se je nenadoma spotaknil ob železni pručici in padel na tla.

Obležal je vznav.

Burna radost je obšla sira Guyja Gisbourneškega.

Vsa kri mu je udarila v obraz.

Zdaj je borba v kraju, si je mislil. Skočil je spretno in naglo kakor divji

maček in dvignil svoj meč, da bi dovršil boj. Njegov udarec je bil strahovit in merjen neverjetno natančno.

Toda, še ni bilo vse v kraju! Robin Hood je takoj spoznal, kaj mora napraviti, da se bo rešil iz kočljivega položaja.

Pričakal ga je, se napol in ga prožno kakor pero na tleh ležeč sunil z obema nogama v trebuh tako silovito, da je bliskovito odletel nazaj in se zamajal.

Padel bi bil, če ne bi bilo k njegovi sreči tam v bližini zidu, ob katerega je tresnil z vso močjo.

Tja je udaril s hrbotom in se ustavil.

...in bil bi padel, pa je bil preblizu zidu, tako pa je z ramami butnil obenj...

(Foto Warner Bros.)